

Beademing

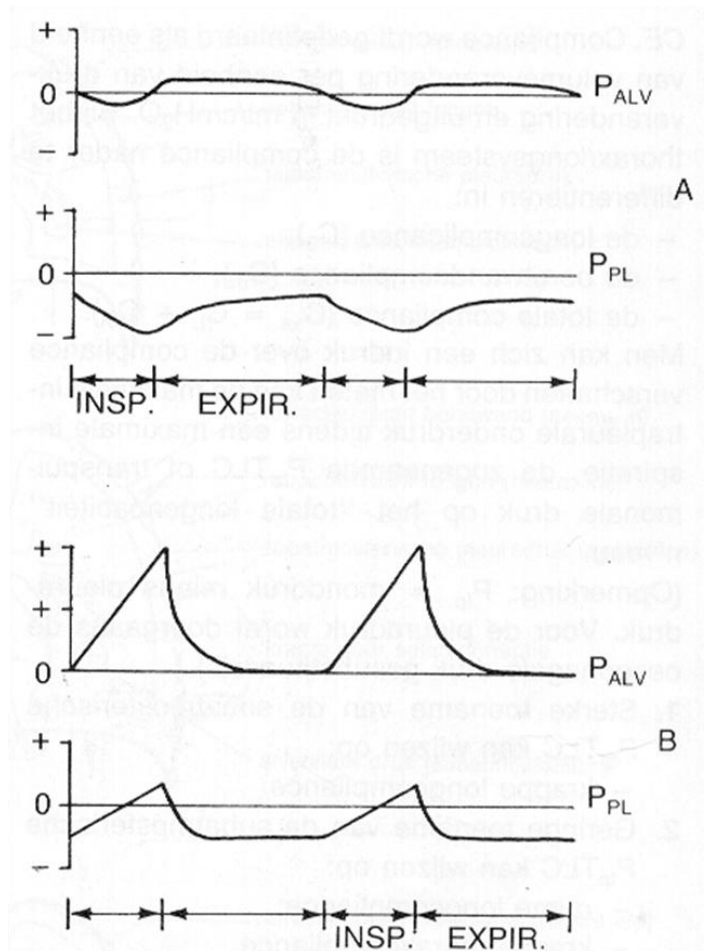
Module basis bewaking

Hans ter Haar voor UMCU 2009

Casus mw de Groot.

- HF 135/min, RR 159/83, sat 89% met VM 40%, temperatuur 38,8 °C
- pH 7.24, pCO₂ 51 (6.8), pO₂ 56 (7.4), sat 85%
- X thorax; pneumonie

- Intubatie
- Pressure Control beademing

Spontane ademhaling vs mechanische beademing

Spontane ademhaling:

- Negatieve druk bij inspiratie
- Pleuradruk altijd negatief

Mechanische beademing:

- Positieve druk bij inspiratie
- Pleuradruk bij PEEP altijd positief
- Potentieel schadelijk

Beademingsindicaties

- Respiratoire insufficiëntie met laag pO_2 en/of hoog pCO_2 .
- Klinisch beeld.
- Onderliggend lijden moet in principe reversibel zijn.

Medicatie bij beademing

- Sedativa (Midazolam, Propofol, Lorazepam, enz)
  - Werking: sederend danwel anesthetisch
  - Bijwerkingen: ademdepressie, shock
- Spierrelaxantia (Rocuronium, Pancuronium, enz)
  - Werking: niet-depolariserende spierverslapper, werkingsduur Rocuronium 30-45 minuten (let op bij Propofol!)
  - Bijwerkingen: allergische reacties, tachycardie

Beademingsvormen.

- **Gecontroleerde beademingsvormen.**
  - Volume Control (IPPV), Pressure Control (BIPAP, BiLevel).
  - Verplichte ventilatie (CMV = continuous mandatory ventilation)

- **Ondersteunende beademingsvormen.**
  - Pressure Support (ASB, PSV).
  - Feitelijk ook drukgecontroleerde beademingsvormen maar dan zonder verplichting (continuous spontaneous ventilation).

Drukgecontroleerd beademen vs volumegecontroleerd beademen

- **Drukgecontroleerd:**
  - Machine biedt constante druk aan
  - *Volume is variabel* en afhankelijk van druk, compliantie, weerstand en patiëntactiviteit
- **Volumegecontroleerd:**
  - Machine biedt constant volume aan
  - *Druk is variabel* en afhankelijk van volume, compliantie, weerstand en patiëntactiviteit

Drukgecontroleerd beademen

- **Teugvolume ↓ door:**
  - Verlagen inspiratiedruk, verhogen PEEP
  - Afname compliantie (toename oedeem, infiltraten, atelectase, pneumothorax, hoge buikdruk)
  - Toename weerstand (sputumplug, bronchospasmen)
  - Afname patiëntactiviteit
- **Teugvolume ↑ door:**
  - Tegenovergestelde factoren

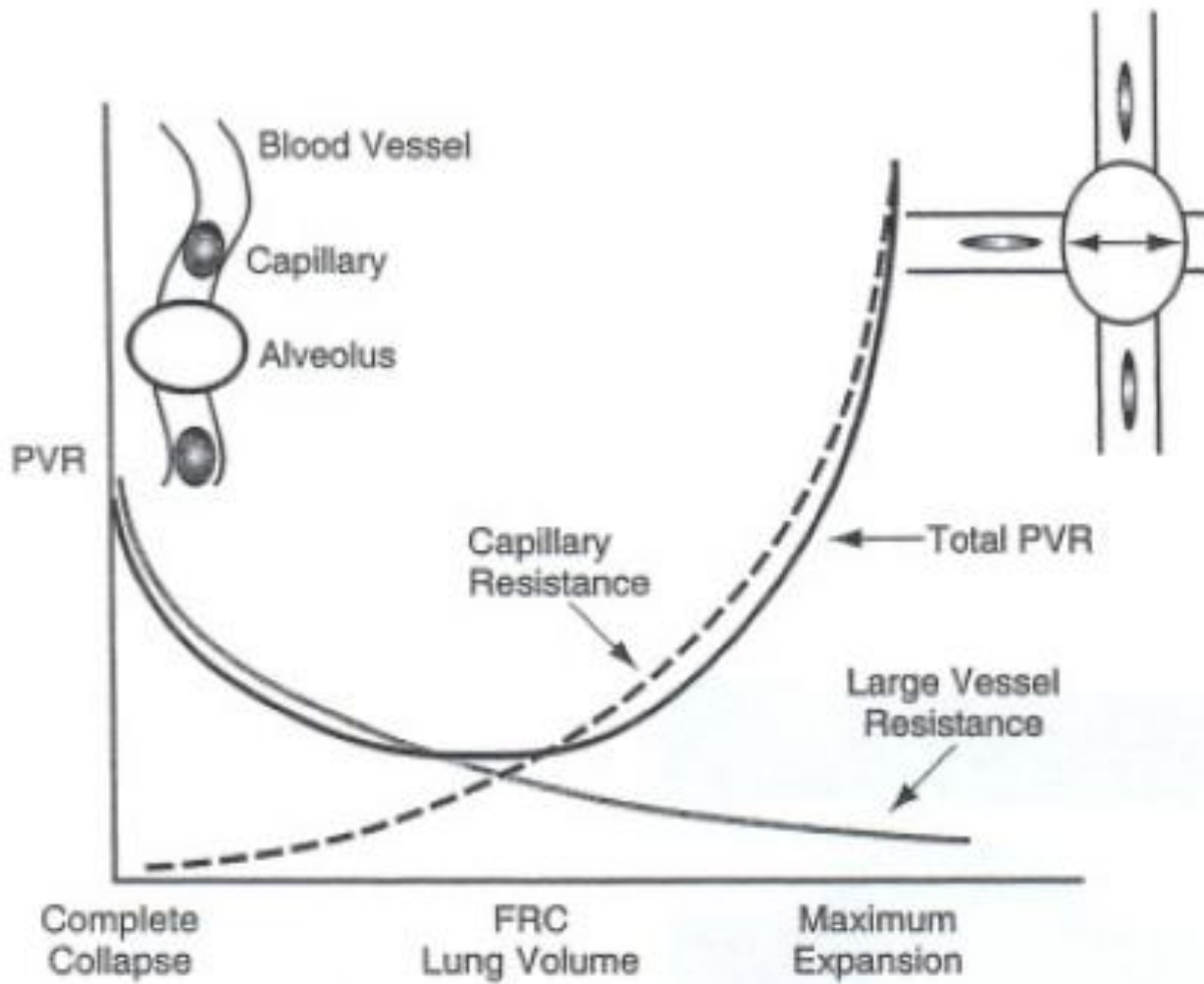

Volumegecontroleerd beademen

- **Beademingsdruk ↑ door:**
  - Vergroten teugvolume, verhogen PEEP
  - Afname compliantie (toename oedeem, infiltraten, atelectase, pneumothorax, hoge buikdruk)
  - Toename weerstand (sputumplug, bronchospasmen)
  - Afname patiëntactiviteit
- **Beademingsdruk ↓ door :**
  - Tegenovergestelde factoren

Beademing en rechter ventrikel

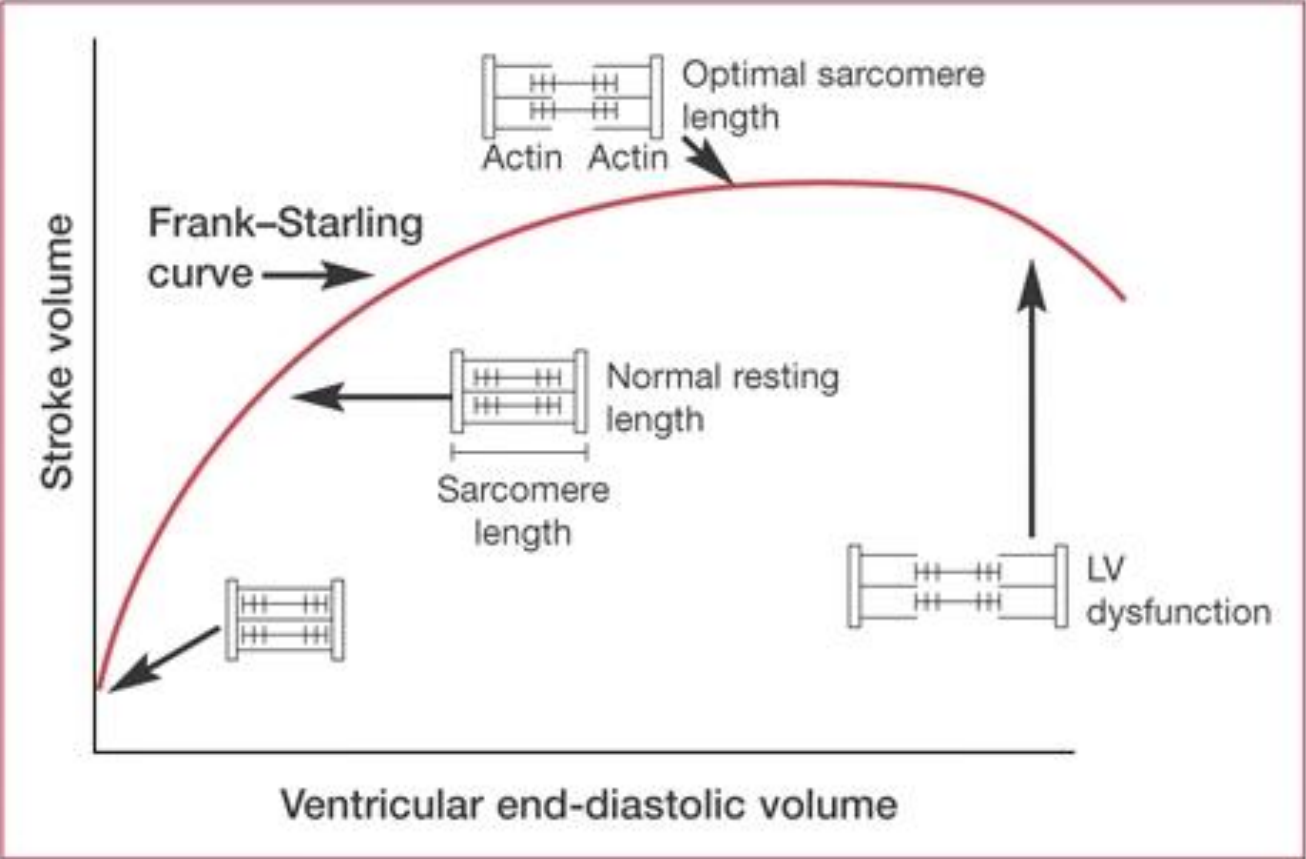
- Door positieve intrathoracale druk minder veneuze return:
  - afname preload rechter ventrikel
  - afname cardiac output en afname orgaanperfusie.
- Toename longvaatweerstand:
  - toename afterload rechter ventrikel.
- Grote teugvolumes en hoge PEEP versterken dit effect.

Beademing en linker ventrikel.

- LV preload neemt af door:
  - Afname RV output
  - Verplaatsing septum van rechts naar links
  - Directe compressie linker ventrikel
- LV afterload neemt af door invloed pleuradruk op thoracale aorta.

Bovenstaande effecten zijn een voordeel zijn bij links decompensatie / astma cardiale!

Observaties en interventies circulatie bij mechanische beademing

- **Observeer:**
  - Bloeddruk, hartfrequentie, urineproductie, capillaire refill, huid (decubitus), beademingsparameters, orgaanfuncties (maag-darm), buikdruk.
- **Interventie:**
  - Zo nodig vullen, inotropie, aanpassen teugvolumes/PEEP, maag-darmmotiliteit bevorderende middelen, wisselliging, enz.

Andere complicaties beademing

- Longbeschadiging (VILI); barotrauma, volutrauma, atelectrauma
- Pneumonie (VAP)
- Beschadiging trilhaarepitheel door onvoldoende vochtige/warme lucht
- Uitzuiglaesie, cufflaesie, stembandlaesie
- Zuurstoftoxiciteit
- Mediator release → multi organ failure (MOF)

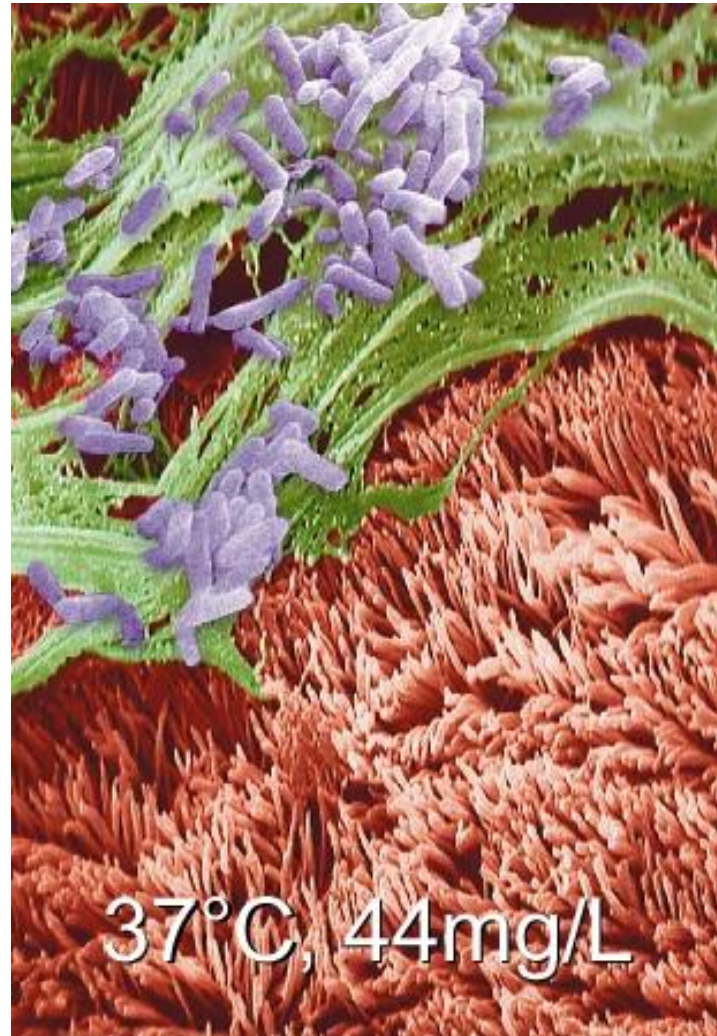
Slechte bevochtiging/verwarming

- Toename infectierisico
- Toename ademarbeid
- Occlusie kleine luchtwegen
- Celschade
- Oncomfortabel

Goede bevochtiging/verwarming

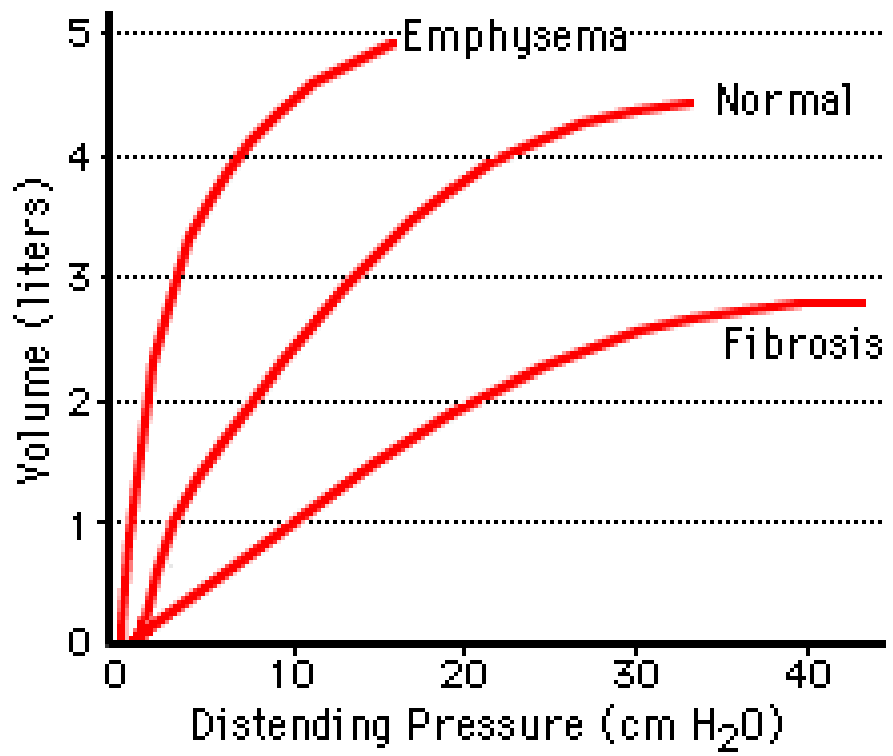

Bewaking op IC

- **Bedside monitor:**
  - Saturatie, HF, bloeddruk, evt CVD, pfi, temperatuur
- **Beademingsmachine:**
  - Teugvolumes, flowcurve, capnogram, EtCO₂, patiëntactiviteit,
- **Overige:**
  - Diurese, lab, thoraxfoto,

Compliance

- Volumetoename per eenheid van druktoename.
- $C = V_t / (P_{\text{plat}} - \text{PEEP})$ in ml/cm H₂O.
- Is een maat voor de soepelheid cq stugheid van weefsel.
- Omgekeerde van Elastance ($C = 1/E$).

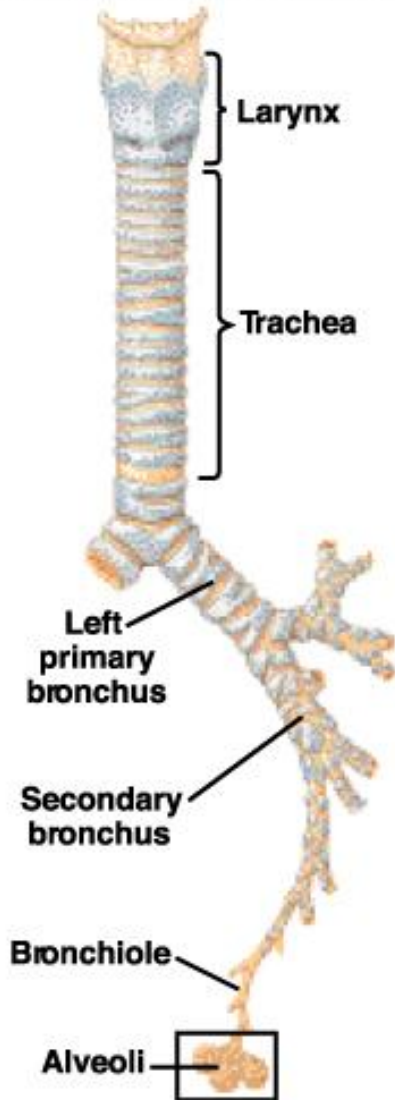

Resistance

- De weerstand die een buis of buizenstelsel biedt aan een luchtstroom.
- $R = (P_{\text{piek}} - P_{\text{plat}}) / \text{flow in cmH}_2\text{O/ltr/seconde}$.
- Is vooral afhankelijk van diameter en gasflow.
- Omgekeerd evenredig aan de 4^e macht van de inwendige diameter; halveren diameter verhoogt de weerstand 16 maal!

Branching of airways

The trachea branches in to two bronchi, one to each lung. Each bronchus branches 22 more times, finally terminating in a cluster of alveoli.

Flow en druk

- Flow is de volumestroom (L/min) van het gasmengsel
- Druk is de kracht van het gas die per oppervlakte eenheid wordt uitgeoefend (kPa, cm H₂O, mm Hg)
- Er is een bepaalde beademingsdruk nodig om resistieve en elastische lasten te overwinnen

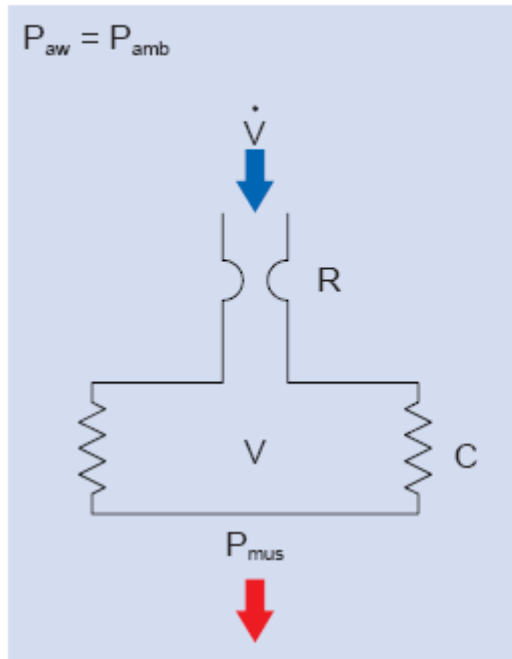

Fig. 8

- P_{aw} : Airway pressure
- P_{amb} : Atmospheric air pressure
- P_{mus} : Muscle effort for spontaneous breathing
- R: Resistance
- C: Compliance
- $\dot{V}$: Patient flow
- Vt: Tidal volume

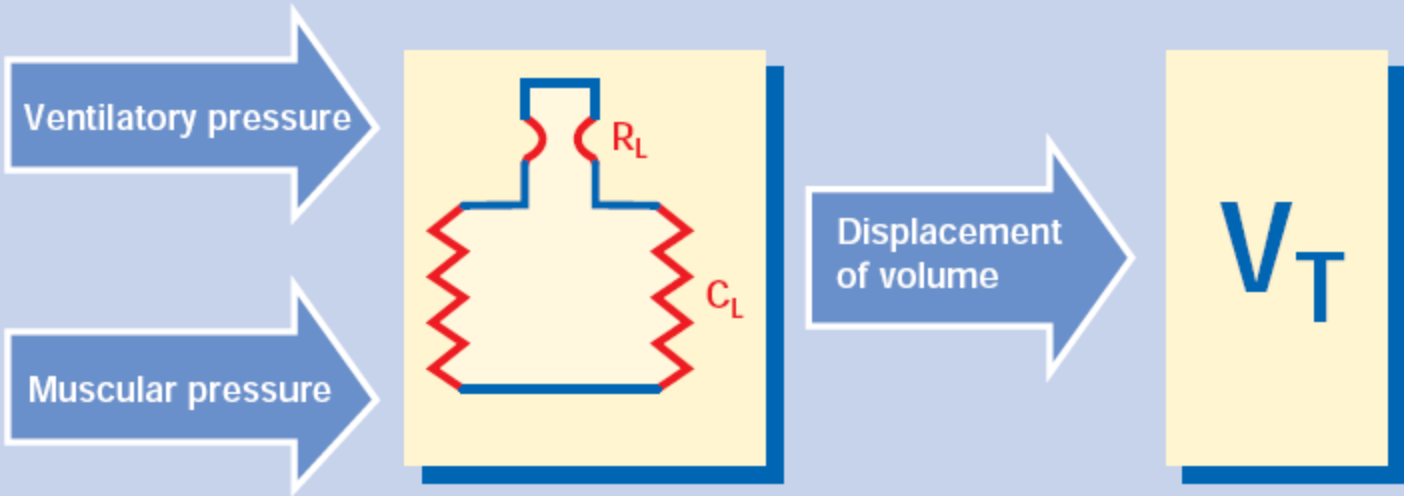
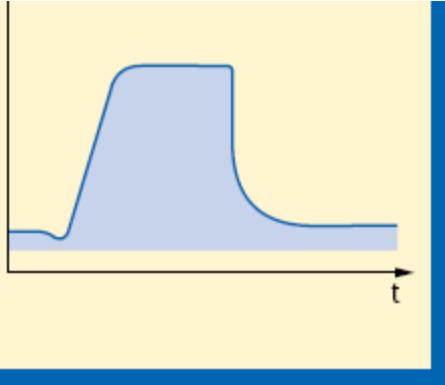
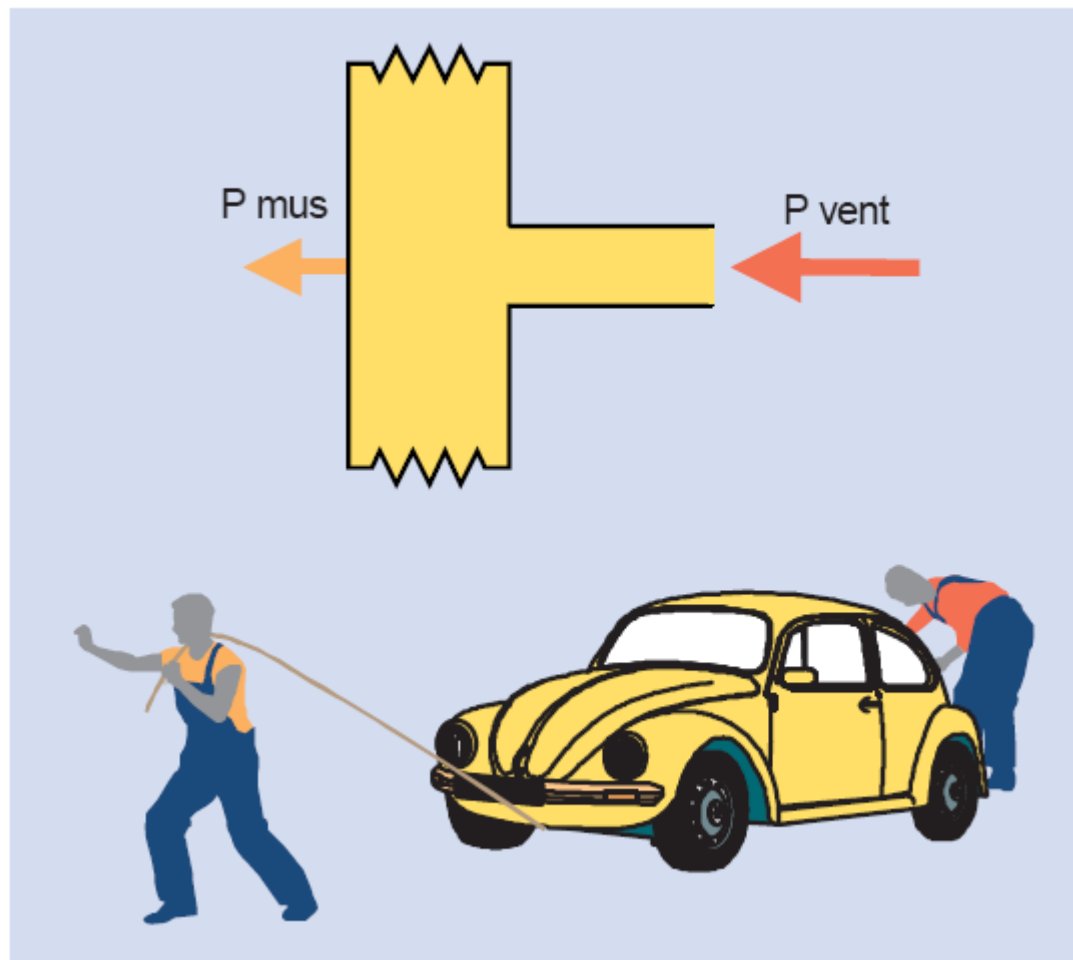

Fig. 2

In ventilation, the higher the pressure support (P_{vent}), the less the work of breathing required of the patient to receive the same level of ventilation.

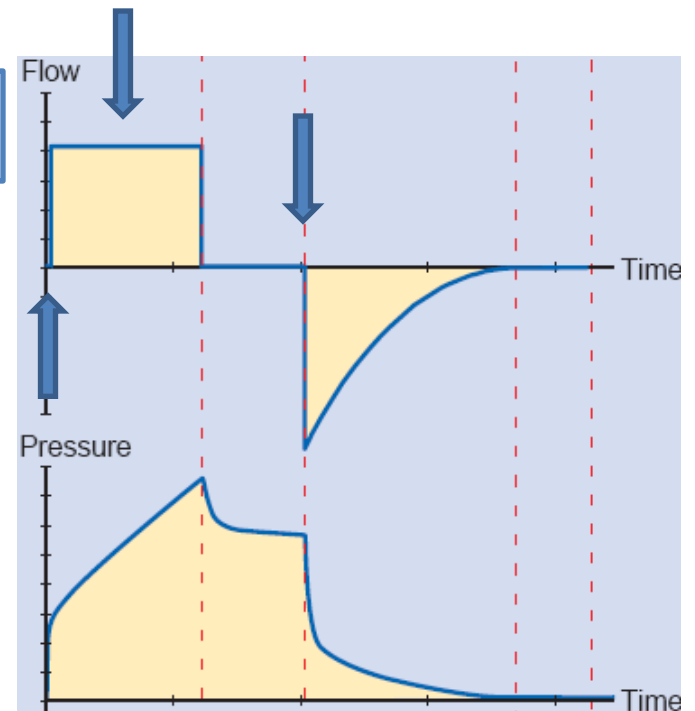

Volumegecontroleerd beademen (VC, VCV, IPPV, enz)

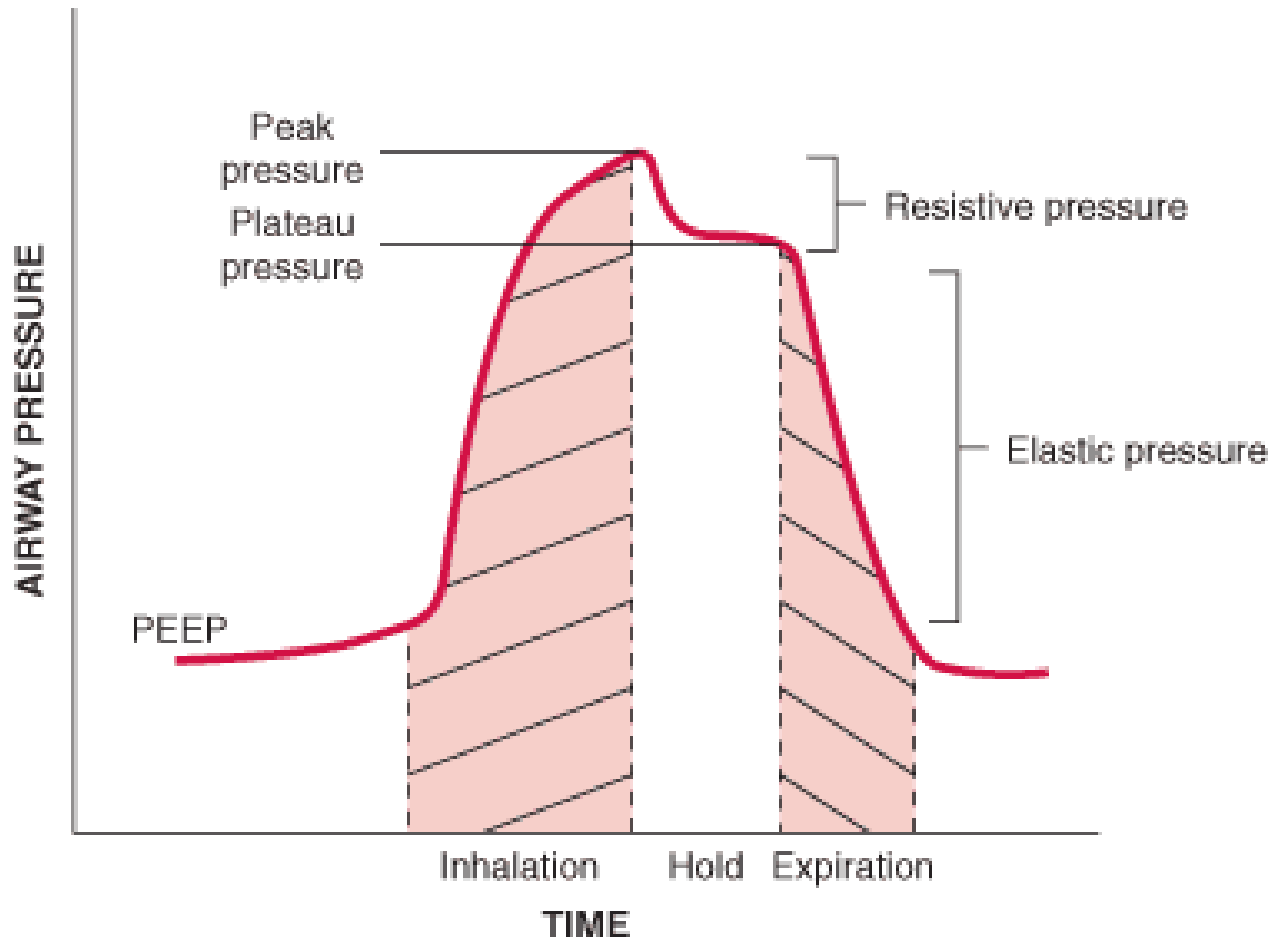
Tijd en patiënt getriggerd

Flow gecontroleerd

Tijd gestuurd

Volumegecontroleerd beademen

Volumegecontroleerd beademen

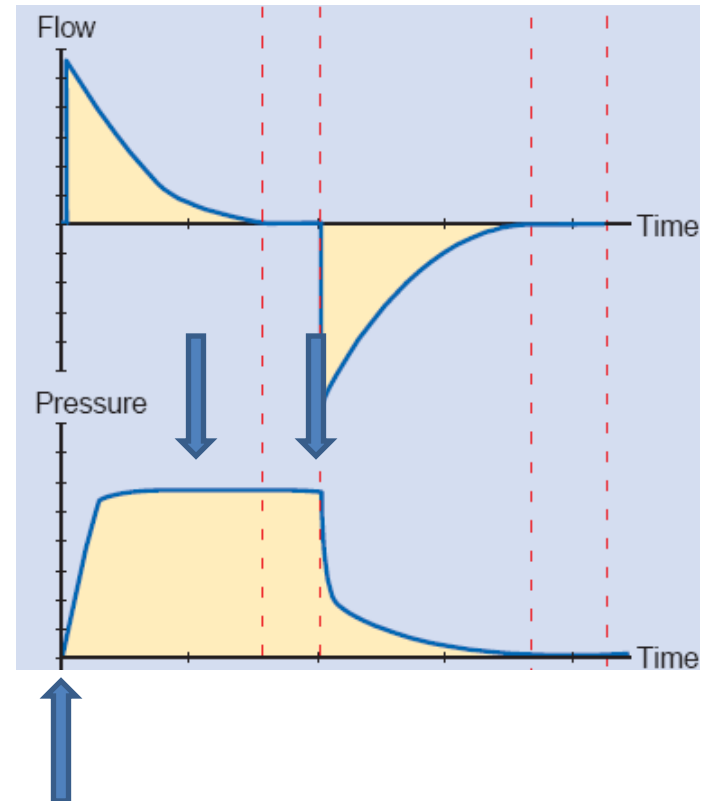
- **Piekdruk:**
  - wordt bepaald door PEEP, teugvolume, compliance, patiëntactiviteit én resistance
- **Plateaudruk:**
  - wordt bepaald door PEEP, teugvolume, compliance en patiëntactiviteit

Drukgecontroleerd beademen (PC, PCV, BIPAP, BiLevel, enz)

Tijd- en patiënt getriggerd

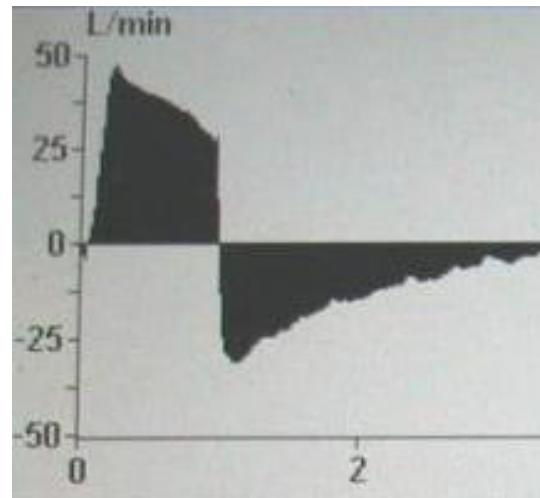
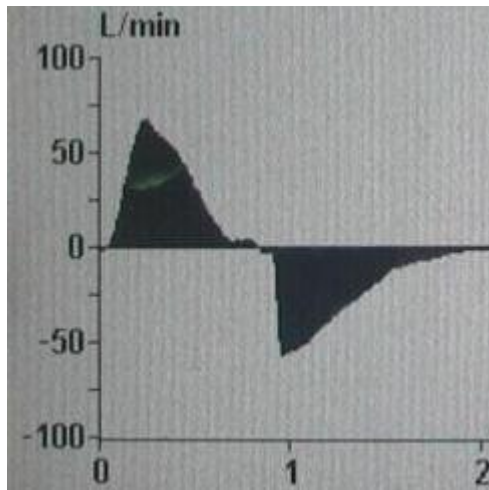
Druk gecontroleerd

Tijdgestuurd

Drukgecontroleerd beademen

- Decelererende flowcurve
  - vorm wordt bepaald door inspiratiedruk, C, R en patiëntactiviteit
  - Oppervlak flowcurve is het teugvolume

I:E ratio

- Verhouding inspiratie/expiratie
  - Normaliter 1:2
  - Bij oxygenatieproblemen langere inspiratietijd gebruiken
  - Bij verhoogde weerstand langere expiratietijd gebruiken
  - Niet instelbaar bij ondersteunende beademingsvormen

Positief Eind Expiratoire Druk (PEEP)

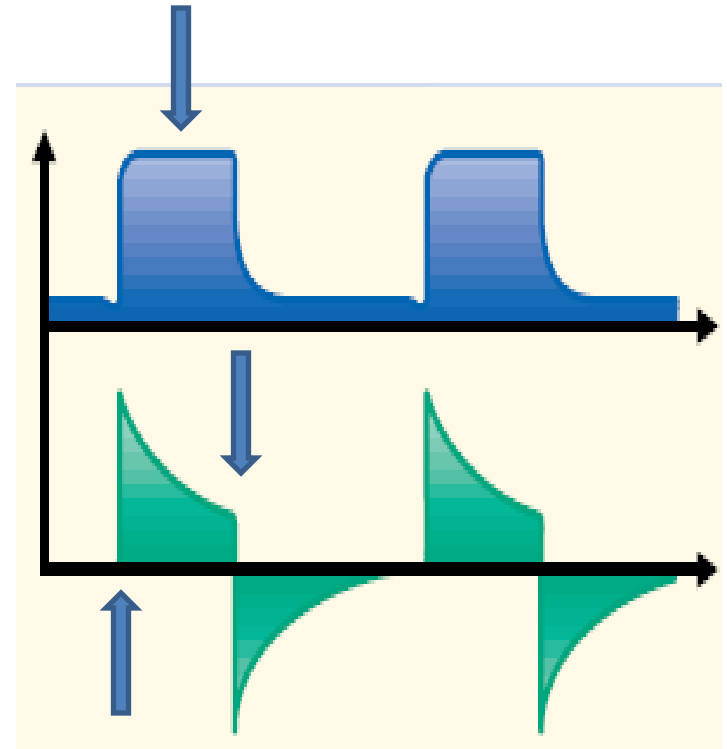
- Nodig om de long open te houden tijdens expiratie
- Voorkomt cyclische collaps van alveoli
- Met name nodig bij ziektebeelden met lage totale compliance (ARDS, atelectase, pneumonie, fibrose, hoge buikdruk)
- Negatieve invloed op de circulatie

Pressure support of Assisted spontaneous breathing

Patiënt getriggerd

Druk gecontroleerd

Flow gestuurd

Pressure support of Assisted spontaneous breathing

- Is in feite drukgecontroleerd beademen zonder verplichte slagen (patiënt bepaalt frequentie).
- Flowgestuurd
- Eindflow bepaalt in zekere zin I:E ratio
- Volume wordt bepaald door inspiratiedruk, PEEP, C, R en patiëntactiviteit.

Weet welke druk je geeft!

- De ene machine geeft zijn druk weer boven PEEP terwijl de andere zijn druk boven atmosferische druk weergeeft.

Ademminuutvolume (AMV).

- Teugvolume x frequentie
- Dode ruimte ventilatie (DRV):
  - lucht die wel wordt ingeademd maar niet deelneemt aan de gaswisseling.
  - Anatomische DRV; mond, neus en keelholte, trachea, bronchieën, tube.
  - Alveolaire DRV; bij longembolieën, shock, enz.
- Alveolaire minuutventilatie = $AMV - DRV$

FiO₂

- Inspiratoire zuurstoffractie.
- Normaal 0.21, max 1.0
- Hoog FiO₂ is bij intrapulmonale r-l shunting niet effectief → PEEP is hier effectiever
- Hoog FiO₂ leidt tot atelectasevorming en longschade

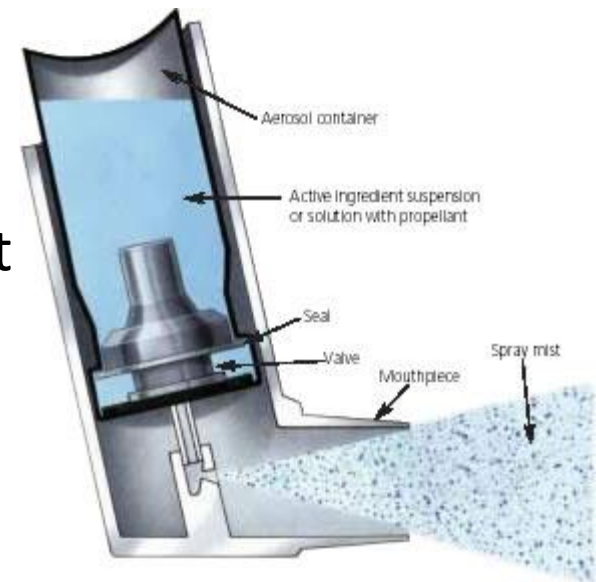

PC 15, PEEP 5 cm H₂O

- Bloedgas na 1 uur beademen: *pH 7,34, pCO₂ 58 mmHg (7,7 kPa), pO₂ 80 mmHg (10,6 kPa).*
- Wat zou je aan de machineinstelling veranderen?
- *15 p/min, Pressure level 15 cmH₂O, PEEP 5 cmH₂O, I:E ratio 1:2, FiO₂ 0.5*
- 15 boven atmosferische druk (0) of boven PEEP?!
- Teugvolumes?
- AMV verhogen: freq ↑, bij erg kleine teugen druk ↑
- PEEP 5 cm H₂O?

Atrovent® /Ventolin®

- Vernevelen of metered dose inhaler (MDI)
- MDI is schoner, goedkoper en minstens even effectief als vernevelen
- Aandachtspunten:
  - Hygiëne
  - Voordien zo nodig bronchiaal toilet
  - Correct gebruik materialen
  - Observeer reactie patiënt

Toename sputum bij PCV

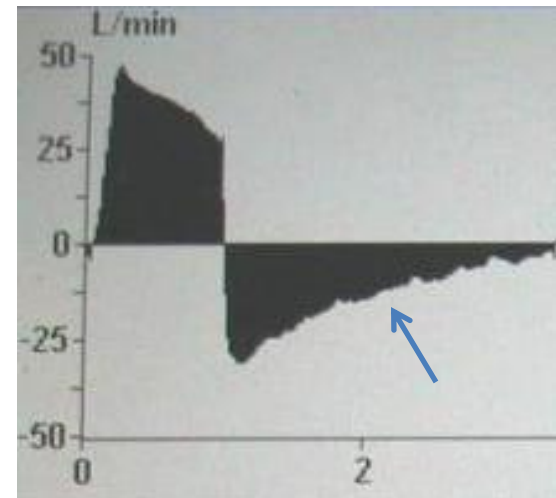
- Wat neem je waar?
- Resistance neemt toe en compliance neemt af
  - → teugvolume zal afnemen
  - → gaswisseling zal verslechteren

Toename sputum bij VCV

- Wat neem je waar?
- Resistance neemt toe en compliance neemt af
  - → teugvolume zal gelijk blijven
  - → beademingsdruk zal toenemen
  - → gaswisseling zal langer op peil blijven dan bij PCV

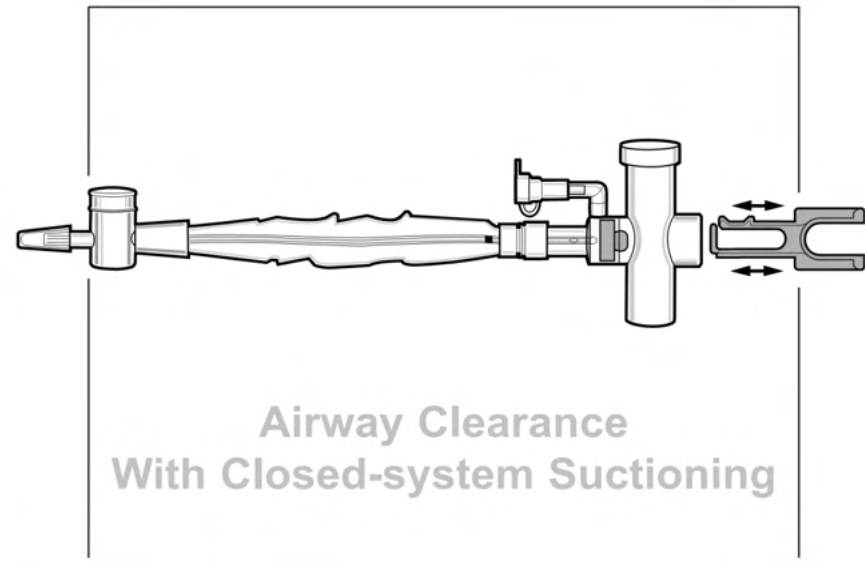
Bronchiaal toilet

- Op indicatie.
- Kijk, voel en luister.
- Let op expiratoire flowcurve.
- Voordien zo nodig 5-8 ml fysiologisch zout instilleren.
- Balloneren als patiënt niet hoest.

Bronchiaal toilet

- Gebruik van gesloten zuigsystemen bij VCV leidt tot extreem negatieve druk en atelectasevorming.

Controles bij bronchiaal toilet

- Observeer
  - sputumhoeveelheid, aspect
  - saturatie, hartfrequentie, bloeddruk, teugvolume, beademingsdruk, flowcurve
  - andere reacties patiënt (meehoesten? stress?)

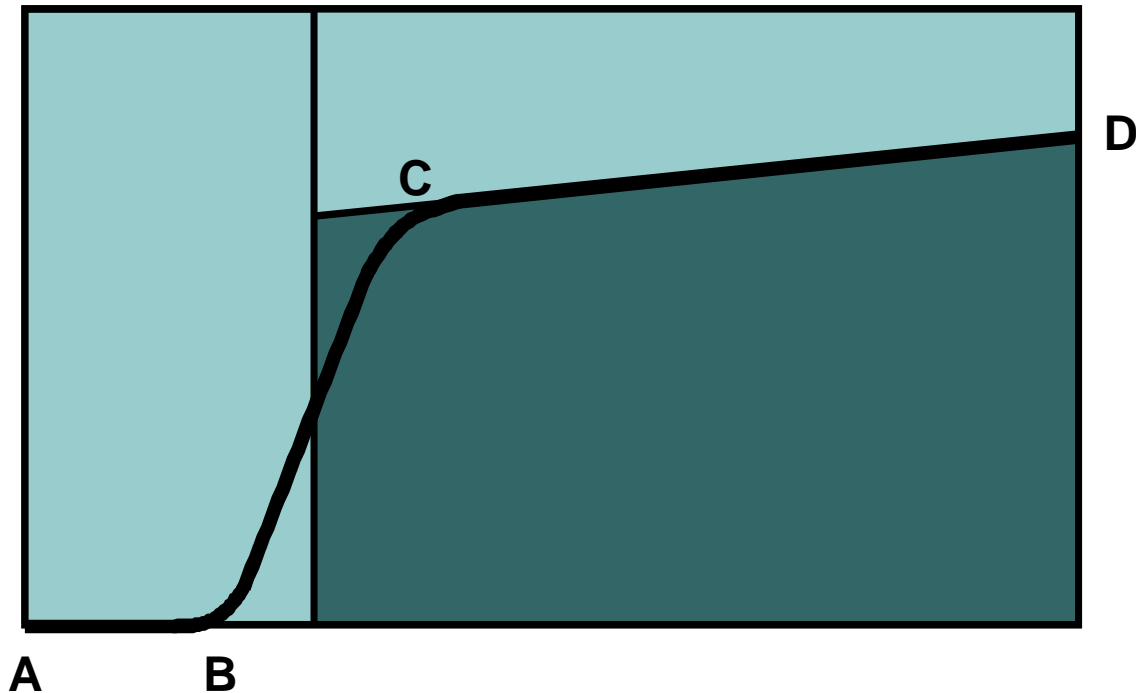
Capnografie en capnometrie

- Non-invasieve techniek voor meten van CO₂ in uitgeademde lucht.
- Capnografie: grafische weergave (curve)
- Capnometrie: numerieke waarde (getal)
- Mainstream en sidestream sensoren

Capnografie en capnometrie

- Indicaties:
  - Meten EtCO₂
  - Ernst longlijden en resultaat therapie evalueren
  - Tracheale intubatie willen bewijzen
  - Bewaking beademingscircuit/ademweg
  - Effectiviteit van mechanische beademing monitoren
  - Monitoren circulatie (indirect)
- Contra-indicaties:
  - Geen

Capnogram

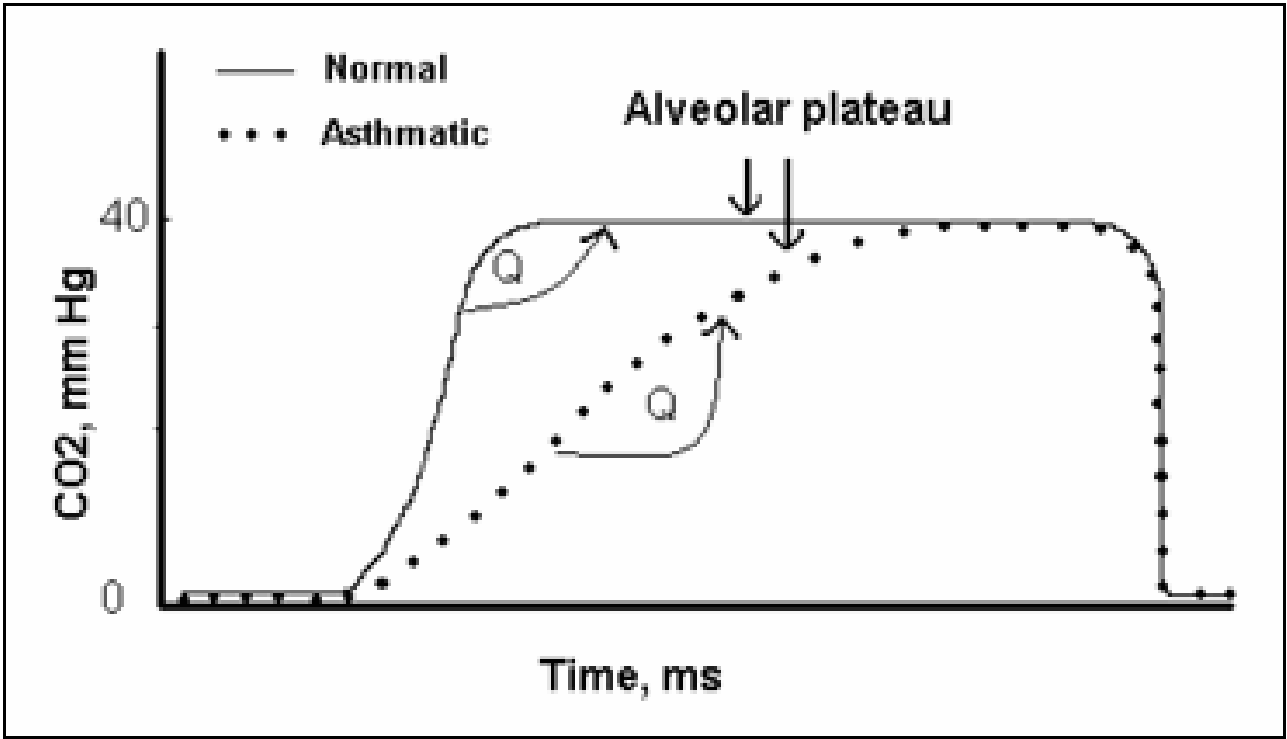
A-B: begin expiratie, anatomische dode ruimte, CO₂ = nul

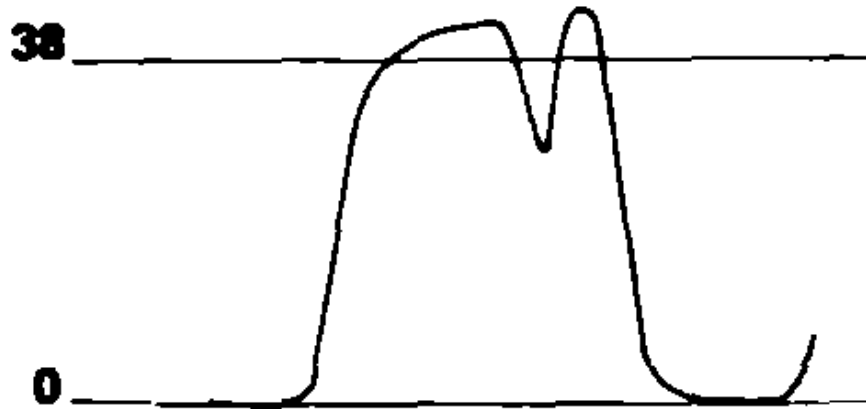
B-C: alveolair gas mengt met anatomische dode ruimte

C-D: alveolair gas

D: EtCO₂, hierna start inspiratie

“Curare capnogram”.

Wordt veroorzaakt door discoördinatie tussen intercostaalmusculatuur en diafragma t.g.v restwerking spierverslappende medicatie.

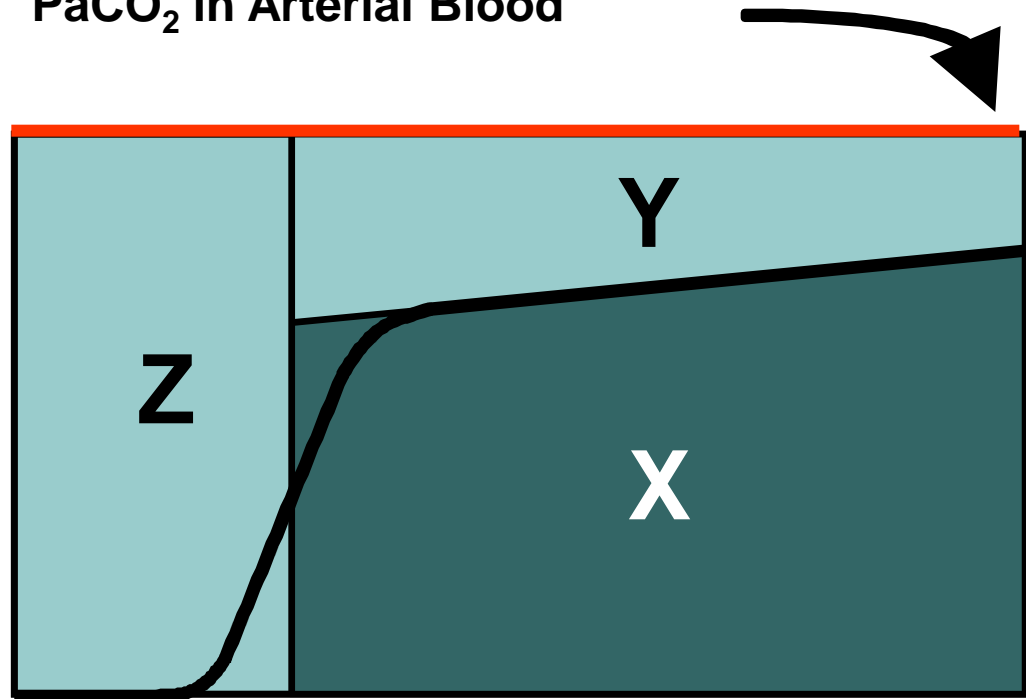
PaCO₂ versus EtCO₂

X = Alveolaire
Ventilatie

Y = Alveolaire
Dode Ruimte
+ Shunt

Z = Anatomische
Dode Ruimte

PaCO₂ in Arterial Blood

Interpretatie EtCO₂

- ↓ EtCO₂:
  - hyperventilatie, shock, longembolieën.
- ↑ EtCO₂:
  - hypoventilatie, toenemende cardiac output, opheffen bloedleegte, bloedtransfusies, bicarbonaatinfusie, acute (maligne) hyperthermie.

Tegenademen

- Term uit de tijd dat vooral volumegecontroleerd beademd werd.
- Patiënt en machine zijn ernstig asynchroon.
- Zeer oncomfortabel voor de patiënt.
- Tegenwoordig vooral moderne varianten van pressure control of pressure support; hierbij staat de machine patiëntenactiviteit veel meer toe.

Ontwennen van beademing

- **Dagelijks ontwenningsevenster**
  - Ziektebeeld herstellend of stabiel?
  - Gaswisseling adequaat? (sat > 90% bij $\text{FiO}_2 \leq 0.4$ en $\text{PEEP} \leq 8 \text{ cm H}_2\text{O}$)
  - Hemodynamisch stabiel zonder inotropica (muv low dose dopamine)?
  - Is de patiënt in staat spontaan te ademen?
- **Alle vier vragen ja → spontane ademtest**
  - 30 - 60 minuten ademen met kunstneus
  - of 5-8 cm Pressure Support; bij COPD heeft Pressure Support de voorkeur.

Afbreken spontane ademtest als

- Ademfrequentie > 35 /minuut of toename $\geq 50\%$
- RSBi > 105
- Sat $< 90\%$ of $\text{PaO} \leq 8$ kPa met $\text{FiO}_2 \geq 0.50$
- Hartfrequentie > 140 /minuut of toename $\geq 20\%$
- RR_{syst} > 180 mmHg of toename $\geq 20\%$
- RR_{syst} < 90 mmHg
- Hartritmestoornissen (nieuw)
- Dyspnoe, onrust, agitatie, stress, transpireren.

Succesvolle spontane ademtest:

- **Beoordeel voor extubatie**
  - Hoest- en slikfunctie goed?
  - Bronchiaal toilet ≤ 1 maal per 2 uur?
  - Bovenste luchtweg vrij?¹
  - Voert opdrachten uit?
- **Een of meer vragen nee:**
  - Overweeg tracheostomie
- **Alle vier vragen ja $\rightarrow$ extubatie**

- Bij patiënten die herhaaldelijk niet door de ademtest komen kan tracheostomie overwogen worden en moet het zelf ademen langzaam uitgebreid worden.
- Deze patiënten vereisen een multi-disciplinaire aanpak; oa optimaliseren voedingstoestand, fysiotherapie, mobiliseren, normaliseren milieu interne, psychosociale ondersteuning.

Na extubatie

- Controle ademfrequentie, ademinspanning, ademgeluiden, saturatie, hartfrequentie, bloeddruk, psyche, transpireren, hoesten, slikken, bloedgas, enz.